# MAKTABGACHA TA’LIM VA OTA-ONA HAMKORLIGI.

**Ro‘zmatova Gulsora Qilichboy qizi Qo`qon davlat universiteti magistranti.**

**Annotatsiya:** Ushbu tezisda maktabgacha ta’lim muassasalari va ota-onalar o‘rtasidagi samarali hamkorlikning ahamiyati tahlil qilinadi. Bolaning har tomonlama rivojlanishida pedagogik muassasa va oilaning birgalikdagi faoliyati hal qiluvchi omil sifatida ko‘riladi. Maqolada hamkorlikning asosiy shakllari – ota-onalar yig‘inlari, ochiq darslar, individual suhbatlar, maslahatlar va onlayn aloqa vositalari – ko‘rib chiqilgan. Shu bilan birga, ota-onaning ta’lim jarayonidagi faol ishtiroki bolaning psixologik barqarorligi, ijtimoiy faolligi va o‘quv motivatsiyasiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Maqola ota-onalar va pedagoglar o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikni mustahkamlash bo‘yicha tavsiyalarni ham o‘z ichiga oladi.

**Kalit so‘zlar:** maktabgacha ta’lim, ota-ona hamkorligi, pedagogik jarayon, bola rivojlanishi, oilaviy tarbiya, ijtimoiy moslashuv, psixologik barqarorlik

**Аннотация:** В статье рассматривается значимость эффективного сотрудничества между дошкольными образовательными учреждениями и родителями в процессе воспитания и развития ребенка. Автор подчеркивает, что тесное взаимодействие между семьей и педагогами является ключевым фактором гармоничного формирования личности ребенка. Анализируются основные формы сотрудничества — родительские собрания, открытые занятия, индивидуальные консультации, а также использование цифровых платформ для обратной связи. Особое внимание уделяется влиянию родительского участия на психологическое состояние, социальную активность и учебную мотивацию ребенка. В завершение представлены практические рекомендации по укреплению партнерства между воспитателями и родителями.

**Ключевые слова:** дошкольное образование, сотрудничество с родителями, педагогический процесс, развитие ребенка, семейное воспитание, социальная адаптация, психологическая устойчивость

**Abstract:** This article examines the crucial role of effective collaboration between preschool educational institutions and parents in supporting a child's holistic development. The research emphasizes that coordinated efforts between educators and families significantly contribute to the formation of a child’s personality, social skills, and learning motivation. Various forms of parent-teacher interaction are analyzed, including parent meetings, open lessons, one-on-one consultations, and the use of digital communication platforms. The article also highlights how parental involvement positively influences a child’s psychological well-being, adaptability, and engagement in the learning process. Practical recommendations are offered to strengthen the partnership between families and early childhood educators.

**Key words:** preschool education, parent collaboration, pedagogical process, child development, family upbringing, social adaptation, psychological stability

**Kirish.** Maktabgacha yoshdagi bolalik - bu inson hayotidagi o'ziga xos davr bo'lib, bu davrda bolaning sog‘lom va aqliy rivojlanishini ta’minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, bu davr bolaning atrofdagi kattalarga - ota-onalarga va o'qituvchilarga to'liq bog‘liqligidir. Uzoq yillardan beri shaxs kamolatini ta’minlashda oila tarbiyasi muhimmi yoki, ta’lim tashkilotimi tarbiyasimi, degan savol dolzarb bo‘lib kelmoqda. Ko‘pgina olimlarimiz va pedagoglarimiz bola tarbiyasida oila tarbiyasi muhim ahamiyat kasb etadi, deyishsa, ayrimlari ta’lim tashkilotining faoliyati muhim deb qarashadi. Tarixiy tajribalarga tayangan holda aytishimiz mumkinki, bola tarbiyasida oila bilan birga ta’lim tashkilotining roli ham muhim ahamiyat kasb etadi. Oila tarbiyasi bolada oilaviy qadriyatlarni, odob—ahloqni tarbiyalasa, ta’lim tashkiloti bolaga tarbiya bilan birga ta’lim ham beradi va

iqtidorini namoyon etadi. Qiziqarli g‘oyalarni o‘rganish va bu borada o‘zlarining mustaqil qarashlarini bayon etish, ijodiy topilmalarni qabul qilish va amalga oshirish, odamlarning xatolaridan saboq olish imkonini beradi. Shularni inobatga olgan holda zamonaviy ilm-fanda bola shaxsiyatining rivojlanishiga zarar yetkazmasdan, oila bilan birga ta’lim tashkilotilaridagi pedagogik jarayon integratsiyasiga ershish orqali biz barkamol avlodni tarbiyalashga muvaffaq bo‘lamiz.

“Maktabgacha ta’lim va tarbiya to'g‘risida” gi qonunda aytilishicha, ota-onalar farzandlarining birinchi tarbiyachisi va maktabgacha ta’lim tashkiloti oilaga yordam berish uchun mas’uldir.1 Ushbu qonunda ota-onalarning bir qator majburiyatlari ham ko‘rsatib o‘tilgan. Xususan, “- bolaning maktabgacha ta’lim tashkilotlarida maktabgacha ta’lim va tarbiya olishiga ko‘maklashishi yoki uning oilada ta’lim va tarbiya olishini ta’minlashi; oilada bolaning har tomonlama rivojlanishi, ta’lim va tarbiya olishi uchun zarur shart-sharoitlarni ta’minlashi shart”. Bolaning qulay turmush sharoiti va tarbiyasini ta'minlash, har tomonlama barkamol shaxs sifatida shakllantirish uchun MTT va oila o'rtasidagi yaqin aloqa va o'zaro munosabatlarni mustahkamlash va rivojlantirish kerak. Shu sababli, maktabgacha ta’lim tashkilotida ham, oilada ham bolaning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratish zarur. MTTdagi pedagogik jarayonining o’ziga xosligi tarbiyaviy imkoniyatiga ko’ra yangi tarbiya sub’ektlari: bola – oila – MTT hamda professor-o’qituvchipedagog-tarbiyachining kasbiy kompetensiyasi, bola-oila; bolalar jamoasi; pedagog-tarbiyachilar jamoasi; MTT – bola –birlashmalarini tarkib toptirish bilan bog‘liqdir. MTT va oila hamkorligi deganda bolalarning sub’ektiv pozitsiyasini amalga oshirish uchun zaruriy shart-sharoitlar yaratish, uni ta’lim tashkilotining ta’limiy va tarbiyaviy faoliyatdagi birlikka faol jalb etish; bolaning imkoniyatlari va qobiliyatlarini baholash bilan bog‘liq mustaqil faoliyatga rag‘batlantirish va bola rivojlanishini qo’llab-quvvatlash; bolalarni

**1** O‘zbekiston Respublikasi Qonuni “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida” // 2019 yil 16 dekabr, № 3РУ–598. Lex.uz

rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyatga ega innovatsion o’quv loyihalari, dasturlar, ta’lim - tarbiya texnologiyalarini ishlab chiqishda oil ava maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligini ta’minlash; ta’limiy muhitda o’zaro hamkorlik aloqalari, sherikchilikni kengaytirish tushuniladi. MTT va oila hamkorligiga tayangan ta’lim-tarbiya jarayoni bolalar qiyofasida yangi faol sub’ektni tarkib toptiradi. Zamonaviy sharoitda MTT va oila hamkorligi ilmiy yondashuv kasbiy-pedagogik ta’limning zamonaviy talablariga javob beruvchi innovatsion tavsifga ega bo’lib, yangi avlod fuqarolarini shakllantirishda tarbiyaning rolini oshirishga xizmat qiladi. Erta bolalik - bu bolaning to'liq ota-onasiga qaram bo'lgan davridir. Kattalashganda, chaqaloq ko'proq mustaqillikni namoyon qiladi, lekin u kattalardan har bir harakati va hamma narsalarda qo'llab-quvvatlashlarini kutadi.

Bolalar uchun ota-onalarning ko'rsatmasi va maslahati  har doim, har qanday yoshda kerak. Bolalar erta yoshidanoq har qanday vaziyatda ota-onasining oldiga kelib, hamma narsani qanday bo'lsa, shunday aytishlari mumkinligini bilishlari kerak. va buning uchun ular tanbeh olmasliklari lozim. Aks holda bola ota-onasidan yiroqlasha boradi, yolg‘on gapirishga o‘rganadi.Farzandlariga hayotda zarur bo'lgan hamma narsani ota-onalar yoshligidan o'rgatishlari kerak. Xavf haqida ogohlantiring va ogohlantirishlarga e'tibor berilmasa nima bo'lishini  yaxshilik bilan tushuntiring. Agar bola biron sababga ko'ra taqiqlanganligini tushunsa, bu uni juda yomon narsadan saqlab qolish va himoya qilish uchun qilinganligini anglasa uni qabul qilish osonroq bo'ladi.

**Xulosa:** Maktabgacha ta’lim tizimida ota-ona va pedagoglar o‘rtasidagi hamkorlik bola shaxsining sog‘lom va har tomonlama rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Ta’lim-tarbiya jarayonida oilaning faol ishtiroki bolada ijtimoiy ko‘nikmalar, mas’uliyat hissi, mustaqil fikrlash kabi fazilatlarning shakllanishiga yordam beradi. Shuningdek, pedagoglar bilan ota-onalarning doimiy muloqoti va fikr almashuvi bolalarning maktabgacha ta’limga moslashuvi va o‘quv faoliyatidagi muvaffaqiyatini oshiradi. Ota-onalarga pedagogik yordam ko‘rsatish, ularni

tarbiyaviy jarayonga jalb etish orqali ta’lim samaradorligini yanada oshirish mumkin. Shu bois, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ota-ona hamkorligini tizimli tashkil qilish zamonaviy ta’limning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020–2025-yillarga mo‘ljallangan rivojlanish strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni, 2020.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 1-martdagi Maktabgacha ta’limni rivojlantirish bo‘yicha Davlat dasturi.

3. Shadrikov, V. A. (2019). Early childhood brain development and education. *Journal of Educational Psychology*, 111(5), 845-856.

4. Tomlinson, C. A. (2017). *How to Differentiate Instruction in Academically Diverse Classrooms*. ASCD.

5. OECD. (2022). *Education at a Glance 2022*. OECD Publishing.

6. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

7. Gardner, H. (2011). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.

8. UNESCO. (2021). *Early Childhood Care and Education*. UNESCO Publishing.

9. Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182-191.

10. Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School*. National Academy Press.

11. Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. International Universities Press.